

Toespraak bij het 5-jarig jubileum en de heropening van Exodus Leiden op vrijdag 29 juni 2007 door drs. Jan Eerbeek, voorzitter Stichting Exodus Nederland

Mevrouw de Staatssecretaris,
Monseigneur,
Mevrouw de locoburgemeester,
Dames en heren,

Stadssecretaris douchen
Bekkenhuis
Financieel, Exodus is
verruimd

In het begin had ze altijd een paar lijfwachten om zich heen. Ze woonde in een Exodushuis. Een jonge vrouw. Laat ik haar maar Esther noemen. Een jaar of 20. Een mooie meid, maar aan haar gezicht kon je wel zien dat ze veel geleden had. Er waren altijd wel bewoners te vinden die haar wilden omgeven. Al jong ging ze gevangenis in, gevangenis uit. Een hele geschiedenis in de criminaliteit. Verslaving, agressie, diefstal, allemaal dingen die, als ze in haar gewone doen was, helemaal niet bij haar pasten. In plaats van ontplooiing van het leven een spiraal naar beneden.

Ze vertelde een keer: 'Ik hield van mijn moeder, maar mijn moeder kon me niet opvoeden. Eigenlijk heb ik haar opgevoed. Hoe ik me als meisje moest gedragen en kleden, dat keek ik af van de televisie.

Zomaar een beeld van één van onze bewoners. Ze kwam bij Exodus wonen om de spiraal naar beneden te doorbreken en ze hoopte een nieuwe levensweg te beginnen.

Wat zijn de voorwaarden voor een succesvolle terugkeer van ex-gedetineerden in de samenleving? Dat zijn er vele.

Het Exodusprogramma gaat uit van een strakke structuur; een integrale aanpak op alle levensgebieden: wonen, werken, relaties en zingeving; een concreet toekomstperspectief in huisvesting en werk, en inbedding van het reïntegratieprogramma in de samenleving door verbindingen met samenlevingsverbanden als kerken en maatschappelijke organisaties. Het gaat dus enerzijds om toerusting van mensen en anderzijds om het scheppen van maatschappelijke voorwaarden. Het één kan niet zonder het ander.

Er is één basisvoorwaarde die aan alle andere vooraf gaat. Dat is het verlangen en de wil van de gedetineerde zelf om een nieuwe levensweg te gaan. Zijn motivatie een bestaan op te bouwen en een wending aan het leven te geven is essentieel. Als iemand niet zelf zijn reïntegratieprogramma draagt, dan kan er geen sprake van succes zijn.

En dat maakt het tegelijk moeilijk. Want gedetineerden en ex-gedetineerden, onze bewoners, staan vaak kwetsbaar in het leven, ook als het om hun motivatie gaat. Vaak is er in één persoon een complexe problematiek. Probleemvelden op persoonlijk en maatschappelijk gebied. Twee ervan licht ik er in dit verband uit: velen hebben een zwakke persoonlijke identiteit en daarmee verbonden een breekbare motivatie. Daar komt bij dat het reïntegratieprogramma zwaar is. Het vraagt veel van onze bewoners om hun leven goed op de rails te krijgen.

Esther, die het leven had geleerd van de televisie, mocht in het Exodushuis leren leven. Ze mocht leren omgaan met zichzelf en haar gevoelens, haar agressie, haar verdriet, maar ook haar verlangen. Ze leerde er: omgaan met haar medebewoners, haar kamer tot een thuis

maken, omgaan met haar geld, ze leerde haar leven een zinvolle vulling te geven. Ze ging op zoek naar werk en contacten (nieuwe vrienden en vriendinnen) en activiteiten.

Maar allereerst en door alles heen was in dat huis voor Esther belangrijk dat ze iets kon ervaren van liefde en betrokkenheid bij haarzelf. Kunnen leven zonder lijfwachten. Geborgenheid en veiligheid van binnen ervaren. En gaan weten waar geborgenheid en veiligheid bij anderen te vinden is.

'Ze geloven meer in jou dat je zelf doet', zei een bewoner eens in een interview.

Het hart van het Exoduswerk is dat we mensen iets laten ervaren van ons diepste menselijk verlangen: aanvaard te zijn, gekend te zijn, bemind te zijn.

En dat brengt mij op een basisvoorwaarde voor ieder reïntegratieprogramma voor ex-gedetineerden: het zal gebouwd moeten zijn op de coöperatie tussen ex-gedetineerden en begeleiders en het zal van de begeleiding en breder van de kant van de samenleving uit gekarakteriseerd moeten zijn door bewogenheid voor de mensen om wie het gaat. Het gaat namelijk om meer dan het aanleren van vaardigheden en het bieden van structuur. Het gaat er ten diepste om dat mensen een ervaring krijgen dat ze niet afgeschreven zijn, maar dat ze erbij horen. Dat ze vertrouwen krijgen en dat ze ervaren dat we ze nodig hebben om onze samenleving op te bouwen. Samen werken. Samen leven. Samen het leven delen.

Symbolisch voor de levenssituatie van Esther, helemaal aan het begin van haar begeleidingsprogramma, was ook nog dat ze niet alleen vanuit het Exodushuis naar haar werkervaringsplaats in het dierenasiel kon komen. Als ze er eenmaal was, was ze tóp. Niemand die beter aanvoelde wat de dieren nodig hadden. Maar ze kon er op eigen kracht nog niet komen. Ze kon de weg niet onthouden. Het ontbrak haar aan oriëntatievermogen. Een paar weken lang is een vrijwilligster met haar meegegaan, om haar zelf de weg te leren gaan. Net zolang tot ze zelf bij de dieren kon komen.

Met vallen en opstaan heeft Esther het begeleidingsprogramma afgemaakt. We hebben heel wat met haar meegemaakt. De begeleiders hebben haar dag in dag uit stevig moeten vasthouden.

Maar ze heeft ongelofelijk veel van zichzelf gegeven om vol te houden.

En ze kon uiteindelijk een nieuw leven beginnen.

Nog steeds is ze haar wilde haren niet kwijt, maar ze heeft een huis en een man. Ze is een goede moeder en een hartelijke vrouw. En ze kan zich redden zonder lijfwachten en mensen om haar de weg te wijzen. Een vrouw om trots op te zijn.

Een nieuw begin van haar leven kon ontstaan, omdat ergens in de stad een veilig huis voor haar was.

Vandaag vieren wij het vijfjarig bestaan van Exodus Leiden en de heropening van het Exodushuis aan de Plantage.

Van harte wil ik Exodus Leiden en de huisvester Verbum Deï daarmee feliciteren.

Het Exodushuis. Daarin klinkt het hart van ons programma mee. Bij ons mag je wonen. Wij willen een stukje met je op weg gaan. En wat mooi dat dat hier kan in het huis van Verbum Deï, dat in alles verwijst naar de diepste grond van ons leven.

Graag wil ik namens Exodus Nederland de bewoners van Exodus Leiden een symbolisch geschenk aanbieden. Jullie leveren een topprestatie! Jullie moeten vaak afzien om verder te komen. In dat opzicht leer je ook je eigen kracht kennen.

Bij de heropening van het huis wil ik jullie een roos aanbieden. Een roos die blijft, als symbool van de levenskracht. En als symbool van de liefde, waarvan we hopen dat dat de basis is voor jullie leven.